

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

2019

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Επίκληση των αξιών της δημοκρατίας]

Χρειάζεται μια απάντηση στο βασικό ερώτημα που άκουσα να επαναλαμβάνεται συχνά, κυρίως από τους νέους οι οποίοι τόσο εύκολα αυταπατώνται κι εξίσου εύκολα απογοητεύονται: Αφού η δημοκρατία είναι κατά κύριο λόγο ένα σύνολο διαδικαστικών κανόνων, πώς μπορούμε να έχουμε την απαίτηση να βασιζόμαστε στους «ενεργούς πολίτες»; Για να έχουμε ενεργούς πολίτες, δεν χρειάζονται άραγε και ιδανικά; Και βέβαια χρειάζονται τα ιδανικά. Πώς όμως να μην πάρουμε υπόψη μας τις μεγάλες ιδεολογικές συγκρούσεις που δημιούργησαν αυτούς τους κανόνες; Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε;

Πρώτο μεταξύ όλων συναντάμε μέσα από αιώνες αμείλικτων θρησκευτικών πολέμων το ιδανικό της ανοχής. Αν σήμερα απειλείται η ειρήνη στον κόσμο, η απειλή προέρχεται για άλλη μια φορά από τον φανατισμό, δηλαδή από την τυφλή πίστη στη δική μας αλήθεια και ότι αυτή μπορεί να επιβληθεί με τη βία. Δεν χρειάζονται παραδείγματα· τα έχουμε καθημερινά μπροστά στα μάτια μας.

Έπειτα έρχεται το ιδανικό της μη βίας. Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ*, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες. Οι τυπικοί κανόνες της δημοκρατίας, που τόσο συχνά γίνονται αντικείμενο χλευασμού, εισήγαγαν για πρώτη φορά στην ιστορία τρόπους συμβίωσης που είχαν στόχο την επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων χωρίς τη χρήση βίας. Μόνον εκεί όπου οι κανόνες αυτοί γίνονται σεβαστοί, ο αντίπαλος δεν θεωρείται πλέον εχθρός που πρέπει να εξοντωθεί αλλά αυτός που μας αντιπολιτεύεται και αύριο μπορεί να πάρει τη θέση μας.

Τρίτο, το ιδανικό της σταδιακής ανανέωσης της κοινωνίας μέσα από την ελεύθερη αντιπαράθεση των ιδεών και την αλλαγή της νοοτροπίας και του τρόπου ζωής. Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει τη διαμόρφωση και την εξάπλωση των ειρηνικών επαναστάσεων, όπως συνέβη τις τελευταίες δεκαετίες με την αλλαγή στις σχέσεις των δύο φύλων, που ίσως να είναι η μεγαλύτερη επανάσταση της εποχής μας.

Τέλος, το ιδανικό της αδελφότητας (η *fraternité* της Γαλλικής Επανάστασης). Η ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων. Στο έργο του *Φιλοσοφία της Ιστορίας* ο Χέγκελ** χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο». Μπορούμε να τον διαψεύσουμε; Σε καμία χώρα του κόσμου δεν υπάρχει περίπτωση να διαρκεί επί μακρόν η δημοκρατία δίχως να γίνει ήθος και συμπεριφορά.

* Καρλ Πόπερ: Φιλόσοφος του 20ού αι.

** Γ. Β. Φ. Χέγκελ: Φιλόσοφος του 19ου αι.

Πώς όμως μπορεί να γίνει αυτό δίχως την αναγνώριση της αδελφότητας που ενώνει όλους τους ανθρώπους σε ένα κοινό πεπρωμένο; Η αναγνώριση αυτού του γεγονότος είναι τόσο περισσότερο αναγκαία σήμερα, που καθημερινά συνειδητοποιούμε αυτό το κοινό πεπρωμένο και θα έπρεπε να ενεργήσουμε με συνέπεια όσο υπάρχει ακόμα αυτή η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Norberto Bobbio, *Το μέλλον της δημοκρατίας*, μετάφραση Π. Ράμος. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 1993, σελ. 49-51.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (90–110 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**:

- α.** Κυρίως οι νέοι αμφισβητούν τη δυνατότητα της δημοκρατίας να βασίζεται στους «ενεργούς πολίτες».
- β.** Η αλλαγή στις σχέσεις των δύο φύλων δεν εντάσσεται στις ειρηνικές επαναστάσεις.
- γ.** Η μακροβιότητα της δημοκρατίας προϋποθέτει ανάλογη στάση ζωής.
- δ.** Ο φανατισμός και η βία βρίσκονται στον αντίποδα της ανοχής.
- ε.** Στόχος των δημοκρατικών πολιτευμάτων δεν είναι η ειρηνική επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων.

Μονάδες 10

B2. **α.** Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία (μονάδες 2).
β. Για ποιον λόγο χρησιμοποιεί ο συγγραφέας την επίκληση σε κάθε μία περίπτωση; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο (μονάδες 4).

Μονάδες 6

B3. **α.** Να ξαναγράψετε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις της τρίτης παραγράφου, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με μία άλλη, σημασιολογικά ισοδύναμη:

1. «... δεν ξεχνώ τη δίδαχή του Καρλ Πόπερ ...».
2. «... γίνονται αντικείμενα γλευασμού ...».
3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συμβίωσης ...».
4. «... αυτός που μας αντιπολιτεύεται ...».

Μονάδες 4

β. Σε κάθε ένα από τα παρακάτω αποσπάσματα, να αναγνωρίσετε τη λειτουργία της γλώσσας στις υπογραμμισμένες φράσεις (μονάδες 2) και να αποδώσετε τη σημασία τους μονολεκτικά ή περιφραστικά (μονάδες 4):

1. «... ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως “απέραντο σφαγείο” ...» (5η παράγραφος).
2. «... η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας.» (6η παράγραφος).

Μονάδες 6

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ 10

B4. α. Στα υφολογικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω:

1. σύνθετη δομή προτάσεων που επιτυγχάνεται με τη χρήση υποτακτικού λόγου, και
2. κάποια προφορικότητα στο ύφος που δείχνει διάθεση του δοκιμογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη.

Για κάθε ένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά να εντοπίσετε στο κείμενο δύο (2) παραδείγματα και να τα μεταφέρετε στο τετράδιό σας.

Μονάδες 4

β. Να εξηγήσετε τη χρήση του σημείου στίξης της παρένθεσης που βρίσκεται στην 5η παράγραφο:

«... (η *fraternité* της Γαλλικής επανάστασης) ...».

Μονάδες 2

γ. Στην παρακάτω φράση να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική – παθητική) (μονάδα 1) και να το μετατρέψετε στο άλλο είδος (μονάδες 2):

«... Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει τη διαμόρφωση και την εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων ...».

Μονάδες 3

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ 9

Γ1. «Για να διατηρούν τις βασικές τους αρχές, οι σύγχρονες δημοκρατίες βασίζονται στη δράση των ενεργών πολιτών» είναι το θέμα αφιερώματος στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σου.

Σε ένα άρθρο 500-600 λέξεων να παρουσιάσεις τεκμηριωμένα τις θέσεις σου για το θέμα, εστιάζοντας:

- α.** στις ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του, και
- β.** στις δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

A.

A1. Περίληψη

Ο δοκιμογράφος απαριθμεί τις αρετές της δημοκρατίας, αφορμώμενος από το ερώτημα των νέων σχετικά με την ύπαρξη του δημοκρατικού πολίτη που εμφορείται από ιδανικά. Ξεκινά με την αρετή της ανοχής, ως αποτέλεσμα των διαρκών εξοντωτικών θρησκευτικών πολέμων, την οποία απειλεί σήμερα ο φανατισμός που επιβάλλεται με τη βία. Επισημαίνει τη μη χρήση βίας ως δεύτερη αρετή που εξασφαλίζει την εναλλαγή των κυβερνώντων και τη διευθέτηση των κοινωνικών συγκρούσεων. Συνεχίζει με το ιδεώδες της εξέλιξης της κοινωνίας ως απόρροια της ειρηνικής αντιπαράθεσης ιδεών και διαφοροποίησης της κουλτούρας. Ολοκληρώνει με το «ιδανικό της αδελφότητας» που, ως ήθος και στάση ζωής, διασφαλίζει την αδιάλειπτη πορεία της δημοκρατίας και διαμορφώνει μια κοινή μοίρα, η συνειδητοποίηση της οποίας επιτάσσει σήμερα την ενεργή και υπεύθυνη συμμετοχή. (120 λέξεις)

B1.α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Λάθος

B2.

α. Ο συγγραφέας επιλέγει ως τρόπο πειθούς ανάμεσα σε άλλους και την επίκληση στην αυθεντία. Δύο περιπτώσεις είναι οι εξής: 1. «Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Πόπερ, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες» (3^η παράγραφος). 2. «Στο έργο του Φιλοσοφία της Ιστορίας ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο».

β. Στην πρώτη περίπτωση ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την επίκληση στην αυθεντία, προκειμένου να διατυπώσει με αντικειμενικότητα την άποψη ότι στις δημοκρατικές εξουσίες οι κοινωνικές συγκρούσεις επιλύονται χωρίς τη χρήση βίας, και πως αυτό που διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες. Η άποψη του Καρλ Πόπερ προσδίδει στον λόγο του επιστημότητα και κύρος.

Στη δεύτερη περίπτωση ο συγγραφέας ενισχύει την άποψη ότι η ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων, παραθέτοντας τη φράση «απέραντο σφαγείο» που χρησιμοποίησε ο Χέγκελ στο έργο του «Φιλοσοφία της ιστορίας». Και σε αυτήν την περίπτωση η χρήση της επίκλησης στην αυθεντία κάνει το λόγο του συγγραφέα αντικειμενικό, επίσημο και ενισχύεται η εγκυρότητά του.

B3.

α. διδαχή: παραίνεση, διδασκαλία

γλευασμού: κοροϊδίας

συμβίωσης: συνύπαρξης

αντιπολιτεύεται: ανταγωνίζεται, αντιστέκεται, αντιλέγει

β. απέραντο σφαγείο: ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Με τη φράση αυτή εννοείται ότι κατά τη διάρκεια της ιστορίας σκοτώθηκαν πάρα πολλοί άνθρωποι.
Φωτίζει την πορεία μας: ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Με την φράση αυτή εννοείται ότι με τη βοήθεια της λογικής το άτομο μπορεί να κρίνει αντικειμενικά.

B4.

α.

1. «Χρειάζεται μια απάντηση στο βασικό ερώτημα **που** άκουσα **να** επαναλαμβάνεται συχνά, κυρίως από τους νέους **οι οποίοι** τόσο εύκολα αυταπατώνται κι εξίσου εύκολα απογοητεύονται»

«**Αν** σήμερα απειλείται η ειρήνη στον κόσμο, η απειλή προέρχεται για άλλη μια φορά από τον φανατισμό, δηλαδή από την τυφλή πίστη στη δική μας αλήθεια και **ότι** αυτή μπορεί να επιβληθεί με τη βία»

2. «Πώς όμως να μην πάρουμε υπόψη μας τις μεγάλες ιδεολογικές συγκρούσεις που δημιούργησαν αυτούς τους κανόνες; Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε;» (1^η παράγραφος)

«Πρώτο μεταξύ όλων συναντάμε μέσα από αιώνες αμείλικτων θρησκευτικών πολέμων το ιδανικό της ανοχής», «τα έχουμε μπροστά στα μάτια μας» (2^η παράγραφος)»

β. Η παρένθεση χρησιμοποιείται προσθετικά – επεξηγηματικά. Ο συγγραφέας προσθέτει στην παρένθεση την ορολογία που χρησιμοποιήθηκε για το ιδανικό της αδελφότητας στη Γαλλική Επανάσταση.

γ. Η σύνταξη που χρησιμοποιείται είναι ενεργητική.

Μετατροπή σε παθητική: «*Η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων επιτρέπονται μόνο από τη δημοκρατία*»

Γ. *Επικοινωνιακό πλαίσιο:* άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου

Υφος: σοβαρό.

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική

Τίτλος: «Δημοκρατία και πολίτης»

Πρόλογος:

Το άρθρο απαιτεί αφόρμηση, καθώς σχολιάζει και ερμηνεύει στοιχεία της επικαιρότητας. Επομένως, στον πρόλογο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφορμή η τελευταία εκλογική αναμέτρηση και το αυξημένο ποσοστό αποχής. Στη συνέχεια, θα τονιστούν τα δύο ερωτήματα που θα απασχολήσουν τον αρθρογράφο

Α' Ζητούμενο: *οι ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του.*

Ενημέρωση. Σφαιρική πληροφόρηση για ζητήματα πολιτικά, κοινωνικά, σε εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα. Επαφή με τα νέα ιδεολογικά ρεύματα, τις

πολιτικές εξελίξεις. Αντιλαμβάνεται ο πολίτης τις νέες προοπτικές που διανοίγονται σε επίπεδο Δημοκρατίας. Προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα, καθώς γνωρίζει τα νομοθετήματα που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του στα διάφορα πεδία της καθημερινής ζωής. Διαμορφώνει άποψη και αξιολογεί τα πολιτικά πρόσωπα, το πρόγραμμά τους αλλά και τον τρόπο με τον οποίο ασκούν την εξουσία.

Συμπεριφορά. Ενσυνείδητη τήρηση των νόμων, γραπτών και άγραφων. Στάση ζωής σε απλά ζητήματα της καθημερινότητας, όπως ο σεβασμός της προτεραιότητας, των ΑΜΕΑ, των ηλικιωμένων, εγκύων. Τυπικότητα στην τήρηση των υποχρεώσεων απέναντι στο Κράτος, όπως, για παράδειγμα, η διαφάνεια στη δήλωση ατομικών εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων. Εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων. Αποφυγή παραβατικής συμπεριφοράς και προσπάθειας εκμετάλλευσης πελατειακών σχέσεων. Προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος και της ατομικής ιδιοκτησίας και ελευθερίας με ταυτόχρονη απόρριψη του ατομικισμού. Ανεκτικότητα απέναντι στη διαφορετική άποψη και ανοχή στο διαφορετικό. Απαλλαγή από τον σοβινισμό και τις υπερ-εθνικιστές τάσεις. Συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις.

Συμμετοχή στα κοινά. Κριτική στάση στις αρχές και την εξουσία με τη συνδρομή των ΜΜΕ (μέσω της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου αλλά και του Διαδικτύου). Αξιοποίηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Προστασία του πολιτεύματος από πιθανές προσπάθειες ανατροπής του ακόμα και με τη θυσία των πολιτών. Ουσιαστική συμμετοχή σε πολιτικές ομάδες, μακριά, όμως, από έντονη κομματικοποίηση και φανατισμό.

Μετάβαση: γίνεται φανερό ότι η δημοκρατία στηρίζεται ουσιαστικά στην εγρήγορση των πολιτών. Ήδη από τον τρόπο εκπαίδευσης διαμορφώνονται οι δημοκρατικοί πολίτες των αυριανών κρατών τόσο από τη διδακτική μέθοδο που επιλέγεται από την εξουσία και το ρόλο του διαλόγου σε αυτήν, όσο και από τα θέματα που αγγίζει και μεταδίδει η παιδεία.

Β' Ζητούμενο: δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος.

Μετάδοση σφαιρικών γνώσεων - Πνευματική καλλιέργεια. Βαθμιαία απελευθέρωση από άγνοια και αναχρονιστικές αντιλήψεις, απόκτηση ολοκληρωμένης αντίληψης για τον κόσμο, σωστή εκτίμηση και αξιολόγηση ιδεολογιών, γεγονότων, καταστάσεων, ρεαλισμός, ωριμότητα, απαγκίστρωση από αυθεντίες, εύρεση της αλήθειας. Ανάπτυξη κριτικού στοχασμού, αποτελεσματικότερη ερμηνεία των κοινωνικών δεδομένων, διαμόρφωση πολιτικών απόψεων, αντίσταση στη χειραγώγηση και στη μαζοποίηση με γόνιμη αμφισβήτηση, ευθυκρισία, ικανότητες σύγκρισης, ανάλυσης, ερμηνείας, οργάνωσης και διαχείρισης των πληροφοριών, απαλλαγή από εσωτερικά δεσμά, πνευματική πληρότητα. Μαθήματα πολιτικού και κοινωνικού προβληματισμού (Πολιτική αγωγή, Κοινωνιολογία) αναδεικνύουν την αξία της κοινωνικής συνείδησης και του συλλογικού πνεύματος και τη συμβολή τους στην υλοποίηση και την ορθή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, γνώση αρχών δημοκρατίας (ισότητα, ισονομία, αξιοκρατία, ελευθερία έκφρασης).

Προσφορά Κοινωνικής Αγωγής και Πολιτικής παιδείας. Επικοινωνιακή ικανότητα: διαλλακτικότητα, ιδεολογικές τοποθετήσεις, άσκηση στον διάλογο, στη συμμετοχή στη συνομιλία, παράθεση και τεκμηρίωση προσωπικών θέσεων, πειθώ.

Πνεύμα συλλογικότητας και συνεργασίας: ομαδική δράση και αγώνας για την προάσπιση των κοινωνικών ελευθεριών, ανάδειξη της σημασίας της «κοινωνίας πολιτών» και του ρόλου της στην οργανωμένη διεκδίκηση του γενικού συμφέροντος. Ευσυνειδησία: επίγνωση δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων, οικειοθελής τήρηση κανόνων, συνεχής επαγρύπνηση, αγώνας για τα ατομικά αλλά και τα κοινωνικά δικαιώματα. Κοινωνική ευθύνη: αυτοσεβασμός, αλληλοσεβασμός, ευαισθησία, κατανόηση της ουσίας της δημοκρατίας που δε βρίσκεται στην κάλπη αλλά στις ανθρώπινες σχέσεις και στην κοινωνική συμβίωση, ανάληψη πρωτοβουλιών, έλεγχος εξουσίας. Νοοτροπία: η δημοκρατία δεν είναι απλώς ένα πολίτευμα αλλά τρόπος σκέψης, συμπεριφοράς, στάση ζωής που βρίσκει εφαρμογή σε κάθε περίπτωση της καθημερινότητας.

Μύση στα ανθρωπιστικά ιδανικά / υιοθέτηση κώδικα αξιών, καλλιέργεια ηθικών αρετών. Ανιδιοτέλεια, ανθρωπιά, δικαιοσύνη, ευαισθησία, αγάπη, αλληλεγγύη. Σεβασμός στο διαφορετικό, πνευματική ανεκτικότητα, παράκαμψη διαφωνιών, επιδίωξη συναινετικών λύσεων, με επιδίωξεις τη συνοχή και την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας. Ειλικρίνεια, εντιμότητα, αξιοπρέπεια, αυτοέλεγχος, αυτοπειθαρχία, ηθικοί ενδοιασμοί, εσωτερικές αντιστάσεις, αίσθηση καθήκοντος. Αγονιστικότητα, μαχητικότητα, θέληση, θάρρος, παρρησία, ελεύθερη βούληση, επιμονή, αποφασιστικότητα.

Ο θεσμός των μαθητικών κοινοτήτων ως μέσο βίωσης των δημοκρατικών διαδικασιών. Βιωματική επαφή και εξοικείωση με τις δημοκρατικές διαδικασίες (ψηφοφορία, «εκλέγειν-εκλέγεσθαι»). Υπεύθυνη δραστηριοποίηση, ανάπτυξη μαθητικής πρωτοβουλίας, διάλογος, συμμετοχή, κατάθεση προτάσεων, αυτενέργεια. Συνειδητοποίηση της ανάγκης συμμετοχής στις συλλογικές διαδικασίες, επίγνωση καθηκόντων και υποχρεώσεων, διαμόρφωση ορθών κριτηρίων ψήφου (ποιοτικά χαρακτηριστικά υποψηφίων). Μύση στον δημοκρατικό τρόπο σκέψης και δράσης, κατανόηση της σημασίας που έχει η αντιπροσώπευση. Ελευθερία έκφρασης, ελευθερία διακίνησης ιδεών, πολυφωνία. Συζητήσεις με ουσιαστικό περιεχόμενο για θέματα της σχολικής κοινότητας, εκπαιδευτικά ζητήματα αλλά και για προβλήματα της σύγχρονης νεολαίας.

Ο Εκπαιδευτικός ως πρότυπο δημοκρατικής συμπεριφοράς. Αντικειμενικότητα, δικαιοσύνη, ισότιμη αντιμετώπιση όλων των μαθητών ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, οικονομικής κατάστασης και σχολικών επιδόσεων, ανάδειξη της αξίας της διαφορετικότητας. Σεβασμός στην ιδιαιτερότητα και την αξιοπρέπεια των μαθητών, ελευθερία μέσα σε καθορισμένα και λογικά όρια. Συμμετοχή των μαθητών στη λήψη αποφάσεων στην τάξη. Ομαδική, συμμετοχική μάθηση. Αμεροληψία έναντι όλων των πολιτικών θέσεων, διαλλακτικότητα, επιχειρηματολογία, χρήση διαλόγου. Ανθρωπιστής, ηθικά ακέραιος, συνεπής σε αρχές, τηρητής του ηθικού κώδικα. Αντικειμενική και απαλλαγμένη από εθνικιστικές τάσεις διδασκαλία.

Ο ρόλος της Βουλής των Εφήβων στη διαμόρφωση δημοκρατικής κοσμοθεωρίας. Καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στα κοινά, ενθάρρυνση της διάθεσης συμμετοχής. Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρχές, τους κανόνες και τις αξίες του δημοκρατικού πολιτεύματος, συναίσθηση του ρόλου των πολιτών στη σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία. Εξοικείωση με τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, βιωματικές δραστηριότητες. Γνώση, βήμα για προσωπική έκφραση, δημιουργικό

διάλογο, ευκαιρία για προβληματισμό, πρόσφορο έδαφος για συνεργασία. Δημοσιεύσεις τοποθετήσεων των μαθητών στα οπτικοακουστικά μέσα σχετικά με τα αδιέξοδα αλλά και τις προοπτικές της δημοκρατίας που είναι σε θέση να αφυπνίσουν την κοινή γνώμη. Η αναφορά σε θέματα που απασχολούν τη νεολαία (ηλεκτρονικό έγκλημα, ανεργία, προσφυγικό, ναρκωτικά κ.λπ) συντελεί στην ενημέρωση των εφήβων, βασική παράμετρο για τη ρεαλιστικότερη προσέγγιση και την επιτυχή αντιμετώπιση τους.

Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στο σχολικό περιβάλλον με στόχο την υιοθέτηση δημοκρατικής συμπεριφοράς. Ηλεκτρονική έκφραση απόψεων, ανταλλαγή ιδεών, κατάθεση προτάσεων για θέματα σχετικά με τη σχολική ζωή, τα δικαιώματα των παιδιών (διαφύλαξη, προαγωγή), τη συμμετοχή των μαθητών στη λήψη αποφάσεων, τις μαθητικές κοινότητες και γενικότερα τη λειτουργία της δημοκρατίας στην καθημερινότητα του σχολείου. Δημιουργία ψηφιακής εφημερίδας, έμφαση στη σωστή αξιοποίηση της επίσημης σχολικής ιστοσελίδας. Επαφή με σχολεία της χώρας ή του εξωτερικού μέσω τηλεδιασκέψεων, ώστε με τον πλουραλισμό απόψεων, τη συλλογή εμπειριών και τη διεύρυνση του κοσμοειδώλου εκπαιδευτικών και μαθητών να αντιμετωπιστεί η δημοκρατία ως κοινό αίτημα ατόμων και λαών και ως πανανθρώπινη αξία. Εκπαιδευτικά παιχνίδια με θέμα τη Δημοκρατία, τις διαδικασίες της και τη συσχέτιση της με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, την Ιστορία, τη Λογοτεχνία, την Επιστήμη, την Τεχνολογία, τις Τέχνες, τα Γράμματα, τον Αθλητισμό κ.λπ.

Επίλογος: συνοπτική αναφορά στην αξία της Δημοκρατίας και προτροπή προς τους συμμαθητές να αναλάβουν ενεργότερη δράση, συμμετέχοντας στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση.